

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgoveškega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 33.

Sreda 24. aprila 1929.

Leto IV.

Zahteva po korporativnem parlamen- tarizmu — barometer reakcije.

Kadar se domislim zahteve po korporativnem parlamentarizmu, vselej vidim v duhu moza, ki hoče zavreti kolo razvoja in ga potisniti nazaj v srednji vek in še globlje. Zakaj ves korporativni parlamentarizem tako lepo spominja na srednji vek in dobo takozvanih zadrug ali cehov, ko so bili gospodje mojstri in gospodje pomočniki člani poklicne zadruge pekov, mesarjev, krojačev, tiskarjev, mizarjev, kovačev, trgovcev, voznikov itd. Mojstri in pomočniki so morali skrbeti za dobro ime, čast in prospevanje dotične obrti. Kdor ni izpolnjeval dolžnosti, so ga kaznovali in izključili iz svoje srede. Seveda so tudi skupaj hodili k maši, procesijam in na božja pota. Pomočniki so morali pri vseh akcijah podpirati svoje mojstre, ker so bili podložni člani rōdbin in poklica.

Te srednjeveške in še v poznejši dobi obstoječe razmere so pa polagoma pričeale presedati pomočnikom, ki so hoteli biti svobodni in imeti v svojem poklicu čim boljše eksistenco in bodočnost, kar pa v tistih razmerah ni bilo mogoče. Tako so nastali polagoma delavci, ki so zahtevali več svobode in več kruha na eni strani, na drugi strani pa mojstri delodajalci, ki so hoteli ohraniti svoje predprave pri zaslužku in v poklicu. Delavci so namreč uvideli, da delajo preveliko tlako svojim gospodarjem in s tem so se osvestili, da spadajo socialno v drugačen razred kakor pa njih gospodarji.

V prvotnih obrtnih in trgovskih zadrugah ali cehih se je gojil takozvani solidarizem, ki ga zagovarjajo krščanski socialci, nasilno in z zakoni. Zgodovina pa je pokazala, da se je v teh razmerah godila delavcem krivica in da je šla brutalnost tako daleč, da je delavca, ki je stavkal, lahko zadela celo smrtna kazen.

Korporativni sistem v bistvu torej ni nič drugega kakor cehovstvo, ki je dajalo v gotovi meri mojstrom in njih cehom absolutni vpliv na socialne razmere pomočnikov ali delavcev in na zakonodajo, kolikor je bilo takrat cehovstvo v tem pravcu organizirano.

Gospodarstvo se je pa v zadnjem stoletju zlasti pod vplivom napredujoče tehnike jako razvilo. Namesto nekdanjih cehov imamo sicer sedaj tudi nekake poklicne obrtne zadruge, ki pa ne pridejo do veljave, ker odločuje v svetovnem gospodarstvu veliki bančni in industrijski kapital. Veliki kapital je dobro organiziran,

je svetoven in nima prav nobenega interesa podpirati obrtništvo in druge manjše obrate in podjetja, pač pa ima velik interes na tem, da dobi v državah politično in državno upravno absolutno moč proti vsem onim, ki jih izkorišča in ki so mu napoti, to so delavstvo in mali obrati. Ta absolutna moč pa mu je zagotovljena le v korporativnem parlamentu. In seveda bo potem kapital sklepal tudi zakone, ki bodo njemu prav in bo s tem zavrl vsakršen napredek in zaslužil vse one, ki jih potrebuje v eksploatacijo. Kapitalizem pa solidarizem in socialni čut je notorično še manj poznat kakor so ga poznali srednjeveški cehi, ker pri njem govori samo profit.

Korporativni sistem ni torej nič drugega kakor organizirana diktatura kapitalizma, ki naj bi zasigurala za nedogledno dobo njegovo politično premoč, ki se je pod vplivom splošne volilne pravice začela opasno majati.

In kdo bi še utegnil misliti, da bi se tak parlamentarizem obnesel, ki izključuje za dolgo dobo vse produktivne sloje od političnega in upravnega vpliva v državi?

Hrvaški strokovnjak je zadnjič napisal članek, da gre splošna tendenca za kolektivističnim gospodarstvom in da je zaraditega utemeljen korporativni parlamentarizem. To stališče je ozko kapitalistično. Kdor vidi samo desetisoč kapitalistov in želi, da bi ti gospodarili nad milijoni in stotilijoni državljanov, ta pač utegne s tem utemeljevati »novo« obliko parlamentarizma; kdor pa priznava pravico do življenja in razvoja vsemu človeštvu, ta pa tega parlamentarizma ne more zagovarjati, pa če ga zagovarja sam Vatikan ali kdorkoli, ker gre pri tej obliki parlamentarizma samo za to, da se zamči tudi za bodočnost oblast nad gospodarstvom denarnim potentatom, da odločajo potem o usodi — človeštva.

Po korporativnem parlamentarizmu hrepeni organizirani kapitalizem ter dela po časopisju reklamo zanj potom najetih ali pa naivnih strokovnjakov.

To so dovolj jasni argumenti, ki govore proti korporativnemu parlamentarizmu. Kdor pa tak parlamentarizem zagovarja, prodaja človeštvo nevidni reki kapitalizma. Razmere ob takem parlamentarizmu morajo notorično postati v najkrajši dobi neznosne.

Živel rdeči Graz!

Socialisti osvojili 24 mandatov od 48 mandatov.

Nedeljske občinske volitve v Grazu so pravi triumf za graški proletarijat. Sedaj se je dogodilo tretjič po vrsti, da so socialisti pridobili po dva mandata ter prispeli do polovice. Graški občinski svet šteje 48 mandatov. Do leta 1924. so imeli socialisti samo 20 mandatov in vendar je sodrug Muhitsch, Mariborčan po rodu, zasedel županski stol. Volitve leta 1924. so prinesle dva mandata več in sedanje volitve zopet dva mandata. Za 48 mandatov se je borilo sedem strank, med katerimi pa sta bila celo dva bloka. Od 91.134 oddanih glasov so prejeli socialisti 44.319, za nad 10.000 več kot pri zadnjih volitvah in dva mandata več.

Krščanski socialci so prejeli 29.112 glasov in 16 mandatov, ravno toliko, kot so jih imeli dosedaj. Velenecji so imeli dosedaj 6 mandatov. Pri teh volitvah so se koalirali z Landbundom ter skupno prejeli 12 tisoč 493 glasov in 7 mandatov. — Končno je nastopila nekaka gospodarska zveza stanov, ki je prejela 2630 glasov in en mandat. Hakenkreuzlerji ali fašisti so prejeli 1743 glasov, pa ostali brez mandata, ker je količnik znašal 1859. Končno so nastopili sicer neizogibni razdirači proletarijata, komunisti, in da razdiranje čim bolj dokumentirajo, so nastopili z dvema listama. Prvi, opozicijski komunisti, so prejeli 605

in avstrijska komunistična stranka pa 184 glasov. Zastopane bodo tedaj v občinskem svetu štiri stranke. Volilna borba je bila tako huda, kot je ne pomnijo v Grazu. Buržuazija je obkolila rdečo trdnjavo od vseh strani, ter jo koncentrično napadala s pomočjo raznih proletarskih odpadnikov. — »Tagespost«, list liberalnih Velenemcev, je vehementno agitirala za klerikalce ter rotilla takozvane nevolilce, češ, ti pripadajo vsi meščanstvu, ki ostajajo doma, zato je treba v prvi vrsti te spraviti na volitve. No, in res se je »Tagespost« skoraj posrečilo spraviti vse nevolilce na volišče, toda z žalostnim rezultatom zanj. Na nekaterih voliščih je volilo

do 94 odstotkov, toda »nevolilci« so se odločili za socialiste, ki so prejeli blizu 11.000 glasov več kot leta 1924. in 1012 več kot pri skupščinskih volitvah.

V Grazu je življenje težko, saj je stalno 28.000 delavcev brezposelnih, ki prejemajo podporo, sicer jih je še več. Ako bi bila industrija polno zaposlena, bi bila zmaga še mnogo lepša. Razveseljivo je, da so vsa največja ter srednja mesta v Avstriji, razen treh, rdeča. Pa tudi v teh treh: v Innsbrucku, Salzburgu in Celovcu, imajo socialisti močno zastopstvo. Mi se veselimo te zmage ter iz srca čestitamo graškim sodrugom.

Italijanski „parlament“

je v soboto 20. t. m. otvoril svojo 28. zakonodajno perijodo. Predvsem so poslanci prisegli. Imena je pri prisiški čital sam Mussolini. Kraljev prestolni govor je poveljeval fašizem, spravo z Vatikanom ter konstatiral, da si je Italija zopet pridobila svetovni ugled. V nadaljnjem povdarja, da je v bodoče onemogočeno vsakršno razlaščenje bogastva, da se bo produkcija v redu vršila. Razorožitevna konferenca je ostala široko grudno upanje, zaradi tega je dolžnost Italije, da se pripravi za obrambo

bo domovine. Vojska pribori državi moč in spoštovanje; neglede na to pa ima Italija na zunaj politiko miru. Nadalje govori kraljev govor o gospodarski politiki Italije in o novih zakonih, ki jih zbornica sklene z ozirrom na dogovor z Vatikanom. Prestolni govor je imel torej namen pokazati Italijanom veliko in lepo Italijo, v kateri je opravičena samo vlada misliti in delati, vsi drugi državljani so pa dolžni občudovati njih modrost.

Zveza s krščanskimi socialci?

Članek »K polemiki z Delavsko Pravico« v 31. števi, »Del. Politike« izgleda, da izvira od nekega vodilnega sodruga. Kakor se ne morem strinjati s tem člankom, pozdravljam opombo uredništva, da o tem članku spregovorimo naročniki lista svoje besede. Kajti velika škoda bi bila, ako bi v tem članku razviti nemarksistični nazori ostali brez odgovora. Da grem po vrsti!

1. Enotne akcije na terenu Delavske zbornice.

Člankar pravi: — »Tudi ona (to je »Del. Politika«) priznava potrebo, da se usmerjajo na terenu Delavske zbornice vse sile delavskih organizacij v enotne akcije. To bi bilo za enkrat dovolj. Več, kakor to, bi tudi skupna eksekutiva strokovnih organizacij ne mogla dati.«

Ne vem, kdaj se je izrekla »Del. Politika«, da zadostujejo enotne akcije na terenu Del. zbornice. Kajti Delavska zbornica po svojih statutih in po svojem značaju ne more biti nikako središče za enotne delavske akcije. Del. zbornica je urad za posredovanje med delavci in delodajalci, za intervencije pri podjetjih, ministrstvih itd., za zbiranje statistike in pomožnega materiala za socialno politiko. Delavska zbornica brez strokovnih organizacij ne pomeni ničesar. Resnično delavsko življenje in gibanje se razvija izven Del. zbornice v obratih in delavskih bojnih organizacijah. In tu so doslej krščanski socialci igrali vlogo — stavkokazov. Kajti stavkokaz ni samo oni, ki med stavko dela, stavkokaz je tudi oni, ki ruši enotnost strokovne organizacije bodisi s tem, da noče biti njen član, bodisi s tem, da snuje protioorganizacijo. Krščanski socialci so ustanavljali svoje posebne organizacije ne iz ljubezni do delavstva, temveč zato, da potom njih razširijo klerikalizem v delavske vrste in te vrste s klerikalizmom cepijo. To so zlasti dokazali ob zadnjem volilnem

boju za Del. zbornico, ko so spravili ves bivši klerikalni politični in cerkveni aparat v boj proti združenim delavski strokovni zvezi. Krščanski socialci naj likvidirajo svoje razbijaške organizacije in potem bomo lahko šele verovali, da jim je za interese delavstva več kakor za interese cerkve.

2. »V tisočletnih tradicijah je več življenske modrosti,

kakor jo površna analiza vidi... Nas družji samo močno npravno hotenje, ne pa enoten svetovni nazor. Naše organizacije so danes napram vsakemu filozofskemu sistemu tolerantne. Zakaj bi se morala nehati ta toleranca (= strpnost) napram tako važnim versko-etičnim gibanjem in organizacijam, kot jih predstavljajo krščanstvo in katolicizem. Izgubljeno enotnost vetovnega nazora bo vzpostavila samo npravna in verska globina« take za marksita gorostasne misli razvija potem člankar. Tako gledanje ni niti osamljeno, niti ni bilo prvič na svetu izraženo. Misel, da more »izgubljene« enotni svetovni nazor vzpostaviti samo — vera (to je religija), tako misel goje v sebi navadno vsi oni intelektualci, ki so prišli v del. gibanje iz kakih sentimentalnih razlogov, ki pa ne verujejo v delavski razred sam, ki jim je del. množica presurova, premalo izobrazena in mislijo o njej, da jo morajo kultivirati in voditi ter diktirati, da se bo kaj za delavstvo doseglo. V resnici je pa že delavski razred in njegovo gibanje obstajalo davno pred njimi in si pridobilo eno gotovo izkušnjo: da če mu je kdaj česa primanjkovalo, da to gotovo ni bilo pomankanje »verske globine«, temveč nezadostna strnjnost delavskih množic. Fizična sila, številčna moč delavskega razreda, njegova organizacijska strnjnost in kolektivno čutenje — to odločuje zmagovanje ali poraz delavskega razreda. »Verske globine« pa potrebujejo predvsem kapitalisti in z njihovo ideologijo za-

Vaša želja je

imeti čevlje, kateri se dobro piležejo, da so čevlji prvostvorne kvalitete ter po odgovarjajoči najnižji dnevni ceni

Uresničite to željo

z nakupom

KARO ČEVLJEV

Maribor, Koroška c. 19

strupljeni ljudje, da v »verski globini« najdejo tolažbo in odpuščanja za svoje grehe.

Marksisti imamo svoj način mišljenja — dialektiko, marksisti imamo svoje gledanje na svet in vse pojave v njem — materijalistično pojmovanje zgodovine in kot taki gotovo ne trpimo vsake filozofije. Ta naš način mišljenja in naše gledanje na svet vendar ostro nasprotuje gotovim filozofskim sistemom, posebno pa vsakemu religioznemu naziranju. Za nas v tisoletnih tradicijah ni toliko modrosti, kot jo vidi dotični članek. Za nas so ravno nasprotno te tisoletne tradicije največja ovira za osvobodilni boj delavstva.

Ni potreba biti človeku ravno marksist — vsak razumen človek ve, da živi danes katoliška cerkev le, kot oficijelno priznana institucija, da so pa katoličani sami in resnično življenje z njo že davno skregani. Vsak razumen človek ve, da je krščanstvo v zatonu, da je že preživelo svojo slavno dobo in da more danes le socializem dati ljudem novo moralo, odgovarjajočo novim življenjskim razmeram.

3. Krščanski socialci in strok. organizacije.

Kljub temu, da pravi marksist ne more biti pripadnik nobene religije, ni noben marksist proti temu, da bi imeli v strokovne organizacije pristop pripadniki vseh močjih ver na tem svetu. Kajti vse delavstvo moramo združiti, da zmaga socializem. In že samo udeleževanje v delavskih organizacijah preobrazuje vse. Strokovne organizacije se z vero ne pečejo, in prepuščajo popolno svobodo vsakemu, da molči ali da ne molči. To so preljubi krščanski socialci že večkrat slišali in brali in to dobro vedo. (Dotični članek, izgleda, da tega še ne ve.) V naših organizacijah so iz-

ven katoličanov tudi pravoslavni, muslimani, v naši internacionali so tudi budisti, bramani in bogve kaki verniki še. Kajti dočim obsega krščanstvo v najboljšem slučaju komaj petino ljudi, obsega socializem ves svet, vse ljudi, ki na tem svetu trpe radi krivičnega družabnega reda.

In ravno zato, ker so strokovne organizacije versko, nacionalno in politično neodvisne, se ne morejo posebej pogajati z neko krščansko-socialno voditeljsko skupino. Mi ne moremo imeti z njimi kakih posebnih dogovorov, kajti kaj porečejo na to naši pravoslavni in muslimanski člani. In če je našim krščanskim socialcem res za interese delavstva in ne za uveljavljanje kakih posebnih njihove politike v enotnih organizacijah, bodo to radi priznali. Dokler pa govorijo o delavstvu, istočasno pa vzdržujejo svoje posebne organizacije in svoje posebno časopise, je vse njihovo početje gola klerikalna taktika. Čemu izdajajo svojo »Pravico«? Če so res dobri kristjani, naj si naroče verske liste, ki jih je na izbiro, recimo: »Življenje in vera«, »Glasnik presv. Srca Jezusovega«, »Bogoljub« itd. Tu bodo dobili verski pouk in tolažbo. V »Delavcu« bodo pa dobili pouk o gibanju delavskega razreda.

Če ne uganjajo same hinavščine, naj odkrito izjavijo vsaj to, kar so izjavili verski socialisti na Dunaju. Ti so v svojem posebnem otklicu dejali dobesedno to-le:

1. Nam gre predvsem za premanjanje proletarske bede.

2. Gre nam za združitev vsega proletarijata.

3. Gre nam za ustvaritev notranjih predpogojev socialistične družbe.

4. Gre nam za osvobodjenje krščanstva iz kapitalističnih in nacionalističnih spon. Kot pota za to smatramo izvedbo vsem socialistom skupne zahteve po ločitvi cerkve od države in pridobitev vseh cerkvam pripadajočih ljudi za ideje socializma.

V tem je iskrenost. In te iskrenosti pri naših krščanskih socialcih ni. In dokler je ni, ni treba napadati naš — kot je to storil omenjeni članek — temveč je treba čakati, da se naši krščanski socialci poboljšajo. Doslje so bili klerikalni politiki še vedno bližji nego delavski. Strokovne organizacije imajo svoja vrata za nove člane vedno odprta. In ko bodo naši krščanski socialci postali socialisti, t. j. ljudje, ki jim je delavski razred prvo pred vsem, bodo lahko skozi ta vrata prišli. Da še niso prišli, ni naša, temveč je njihova krivda. In čim prej bodo mehali igrati vlogo stavkokazov, tem bolj bo veselo delavstvo in njegove združene delavske strokovne zveze.

Avstrijska vladna kriza še ni rešena.

Dogovor med večino in socialisti glede najemnine je sicer perfekten in se je točno tako zgodilo kot smo zadnjič rekli, namreč, da bodo meščanske stranke končno to vzele, kar jim socialisti ponujajo. Večina je prvotno zahtevala najemnino v iznosu 6000 kratne predvojnje najemnine, potem je znižala to vsoto za polovico, toda tako, da bi ista prišla šele leta 1933. v poštev. Socialisti pa so pristali samo na 2700 kratno najemnino za leto 1931., na čemur so se pogajanja razbila. Toda gospoda se je premislila, pa je pobrala ta ocvirček in zato dovolila več koncesij socialistom glede začetne same in še druge stvari. Značilno je to, kar je gosp. Kunschak izjavil, ko ga je nekdo vprašal, ali je prepričan, da bodo socialisti to tudi držali, na kar so pristali. G. Kunschak, vodja krščanskih socialcev na Dunaju, se je izrazil tako-le: »Kar se tega tiče, moram samo reči — kolikor jaz socialiste poznam — da ta stranka drži svojo besedo.« Torej od strani socialistov ne bi imela večina zaenkrat nobene posebne ovire za sestavo svoje vlade, pač pa se pojavljajo v zad-

njem trenutku ovire v sami meščanski koaliciji. Vlado bi naj sestavil neki dr. Enders, vorarberški glavar, ki se je pred par tedni proslavil s tem, da je izjavil, da ne pripusti nemškimi frajlan iz »rajha« prihajati s svojo modo kratkih kril ter nagih prs pohujševati poštenih vorarberških fantov, ali pa, da bi nemški turisti zalezovali njih poštena dekleta. Zato naj raje ostanejo pohujšljivi Nemci doma. Razen tega je ta gosp. dr. Enders baje hudi nasprotnik ideje »Anschlussa«. Dr. Seipel je s tem poiskal sebi najvrednejšega lajškega naslednika.

Težko je, če se mora tudi z zavezniki računati. Ti so pa le malo liberalno pobarvani in Velenenci že vihajo nosove in pravijo, da bodo zahtevali jamstva, da se ne bo s klerikalizacijo dežele nadaljevalo. Med tem je tudi Landbund postal »stutzig«, pa hoče imeti garancije za svoj agrarni program. — Kot se vidi, novi kancler nima nič dobrega pričakovati. Gospoda pa se vendarle nadejajo, da bo mogla ta teden sestaviti novo vlado. Malo težek porod je to!

Tožba župnika Erhatiča odbita.

Organist invalid ostane v stanovanju. — Župnik ne pozna cerkvenih predpisov. — Župnikova mera za nič.

Poročali smo že parkrat, kako župnik Martin Erhatič preganja svojega organista, težkega invalida, brez desne noge, Konrada Muršeca, pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah. Poprej dobra prijatelj, sta se nenkrat sprla, ker je organist očital župniku Erhatiču, da mu ni izplačeval zasluženih pristojbin od pogrebov, čeprav jih je zaračunal faranom za organista. Župnik Erhatič je vložil proti organistu tožbo radi žaljenja časti, a slednji je nastopil dokaz resnice. In tako je prišla zadeva k preiskovalnemu sodniku, ki pa je očitno z delom preobložen, ker še do sedaj niso bile nič priče zaslišane, čeprav teče preiskava že 4 mesece. Pač pa je že bil zaslišan sodar, ki je po naročilu župnika delal mero za pobiranje bernje, ki je po zatrdilu organista in faranov mnogo večja, kot je predpisana in kot jo je rabil prejšnji župnik Ivan Kapler. To merco je sodišče zahtevalo in jo dalo preizkusiti pri mariborskem meroizkusnem uradu.

Meroizkusni urad je medtem že ugotovil, da je ta župnikova mera za 8 litrov večja, kakor je bila prejšnja in po predpisih. Župnik Erhatič pa se je začel sedaj na enkrat izgovarjati, da je baje dal za to napraviti večjo mero, ker bi mu morali dati župljani tudi neke sire, pa je mestu njih pobiral pšenico z večjio merico. Kaj bo temu izgovoru reklo državno pravdnstvo, bomo šele videli in poročali. Farani bodo vsekakor šele sedaj zvedeli, da so s pšenico odrajavali župniku tudi sireke.

Tudi preiskava o pogrebni računih še ni končana, ampak se nadaljuje na okrožnem sodišču. Na vrsto pa še pride preiskava o mahinacijah

pri volitvah, katero pa bo moral izvršiti še le sodnik pri okrajnem sodišču, ko bo razprava radi žaljenja časti. Kako si je župnik Erhatič svest svojih pravih pogrebnih računov, je dokazal najbolj s tem, da nas še vedno ni tožil, čeprav smo mu ponovno očitali, da je lagal v svojem zagovoru glede pogrebne računa Schrava v »Slovincu«. Pač pa je prejšnji teden končala župnikova tožba proti organistu radi izpraznitve stanovanja v poslopju stare šole. Župnik je vložil tožbo imenom cerkvenega predstojništva že meseca decembra 1928 in zahteval, da se mora organist v najhujši zimi z ženo in petimi otroci izseliti, čeprav je bil organist brez službe in je župnik vedel, da ubogi invalid nima kam iti. Vršile so se tri razprave in nebroj prič od Sv. Jakoba je bilo zaslišanih. Organistov zastopnik, odvetnik dr. Reisman, pa je med drugim ugovarjal, da župnikova tožba sploh ni dopustna, ker sme imenom cerkvenega predstojništva tožiti župnik le skupno s cerkvenimi ključarjema, ne pa sam, kakor je storil župnik Erhatič. Sodišče je temu ugovoru tudi ugodilo, zavrnilo tožbo župnika Erhatiča in obsodilo cerkveno predstojništvo v plačilo vseh stroškov. Župnik Erhatič je torej s svojo tožbo proti ubogemu organistu žalostno pogorel in še dolgo ne bo spravil ravne rodbine na cesto, ampak bo poprej še sam stal pred sodiščem, da poračunata z organistom. Kdor drugemu jama kopije

All si že član Cankarjeve družbe?

Bratko Kreft:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

104.

»Ali te ni sram, ničvrednež...« je siknila mati preko mize ter se tako bolj usmerila zanimanje vseh na svojega nepokornega sina. Leo pa je vstal in stopil v drugo sobo, kjer so sedeli pri mizah kmetje in kmečki fantje z dekleti. Tukaj so plesali in peli vsevprek in niso vstajali. Sam je stal med podboji, ko je nekdo ugasnil luč in je odbilo dvajst. Nato so si stiskali roke. Leo ni vedel, kaj naj stori. Pa je prišel k njemu pijan Kocuvan, šestdeset let star žalar iz konca vasi, ki je že marsikatero noč prespal v janku, vinjen od vina in oštre zganjice.

»Ali vam smem voščiti novo leto, gospod... Tako ga je nagovoril in tople besede je bil Leo vesel. Stisnila sta si roke in sta začela pogovor.

»Zakaj bi mi ne smeli... Ko sem bil majhen, ste me tikali. Še sedaj me lahko. Zdi se mi lepše in bolj domače...«

»Misli sem pač, da me mladi gospod več ne poznajo. V šolah so, veliko se učijo, jaz pa sem pijanec, zarovani kumetski človek in povem včasih kaj narobe... Ne zamerite. Danes sem zopet pijan. Novo leto bo, starega smo pokopali...« Kocuvan ga je začel tikati. Celo poljubil ga je na lice, ker se mu je zdelo lepo, da je tako prijazen in zgovoren z njim, preprostim človekom. Pogovor je prekinil vseslošni trušč. Makol, sin prvega vaskega mesarja, je z dolgim kuhinjskim nožem pritekkel v sobo in hotel navaliti na nekega svojega

tekmeča pri Lojzki. V zadnjem trenutku je prihitel Leonov oče, ga zgrabil tako močno za vrat, da so mu roke omahnile. Ker prvi trenutek ni vedel, kdo ga je zgrabil, je že dvignil nož proti njemu. Tedaj pa je občutil pest svojega krstnega botra. Leonov oče ga je vlekel v kuhinjo in pretepel bi ga, da ni stopil vmes orožniški narednik Žilavec, ki je fantu napovedal aretacijo. Leonov oče, nagle jeze, kakor je bil, pa je hotel s fantom obračunati, ježen, ker je prej že dvakrat opozoril narednika, da bo treba pijanega Makola spraviti na varno, sicer bo zopet kaka patalja. Narednik pa je vse pozive zavračal, češ, da je kot gost tukaj in ne žandar. Ker oče ni popustil, je zakričal še nad njim: »Gospod Vuk, spustite ga, sedaj imam opraviti jaz z njim...«

»Kje pa ste bili prej, ko smo vas prosili in opozarjali...«

Beseda je dalja beseda, da sta se Vuk in Žilavec pred vsemi sprla. Vsa »višja« družba se je radi tega razšla. Očitno je bilo, da je bil Žilavec že vinjen, toda kljub temu se je držal uradno napram Vuku, ki je pozval svoje domov. Par minut po polnoči, ko so si z objemi, s poljubi in z rokovanji voščili veselo novo leto, se je to zgodilo. Leo je gledal očeta in mater že ves čas, kako sta plesala. Mati je bila živa in vesela, četudi jo je Leo s svojo upornostjo razžalil. Materina razposajenost ga je žalila bolj kot tisti kozarec vina. Nekaj odvratnega je čutil v plesu te vaše gospode, ki se je sedaj sprla in si pokazala svoje prave zobe. Leo je vedel, da oče ni nič kaj prijazen v vasi. Zaradi svoje osornosti, resnosti in vestnosti. Tudi radi svojega samozavestnega po-

nosa. Čutil se je nad vsemi, ker je bil Vuk in ker je imel zveze. Čez dva dni se je prišel narednik opravičiti in prositi, da naj ne naznani incidenta naprej... Oče je sprejel njegovo skesanost in se pri obedu pohvalil pred svojo družino... Ves večer je Leo mislil na razpelo, ki je viselo v kotu sobe.

»Kam si zašel, Kriste...« je dejal v mislih, ko je pomislil na plesajočo, pijano družbo...

Na novega leta dan je prejel pismo od profesorja Jankota. Veselo pismo zanj. Prebral je z zanimanjem njegovo tragedijo mladosti »Nemoč« in mu jo dobro ocenil.

»Problem, ki ga obravnavate, ste vzeli iz srede svojega življenja in to je hvalevredno. Gledate realistično, kar se mi zdi za dramska dela najprimernejše. Gospodinja ste orisali kot močno, strastno žensko, ki ji mladi Prvi študent ne more biti kos. Drugi študent je tudi resničen. S tem, da ste postavili še Tretjega na oder, ste tragedijo strahotno poglobili, ker Tretji je priča svoje pretoklosti in bodočnosti Prvega študenta. Prizor s samokresom se mi zdi preveč oderski in neverjeten. Z majhnimi popravki bo delo enotno in res močno. Studentovsko življenje gotovo dobro poznate, ker so se mi pri branju osebe naravnost oživljale. Nato je našteval nasvete, katera mesta in kako bi jih bilo treba popraviti. Nikomur ni pokazal pisma. Pri obedu so domači opazili, da je njegov pogled svetel in živ. »Kako pismo si dobil?« ga je podražila mati, toda Leo ni izpovedal. Že v lanskem šolskem letu so v klubu sklenili, da prirede umetniško akademijo.

Dnevne novice.

Noče umazane stranke.

Ta teden je končala pri mariborskem okrajnem sodišču zanimiva tožba radi zaljenja časti med hišno lastnico in najemnico. Hišna lastnica, ki ima na Koroški cesti pravo kassarno delavskih stanovanj v svoji hiši, bi rada vse najemnike, ki nočejo plačati pretiranih najemnin, čez noč spravila iz hiše. Pri eni najemnici se ji je to že ponovno ponestrelilo. Pri neki razpravi je hišna posestnica izjavila v sodni dvorani, da tako umazane stranke noče imeti v hiši. Najemnica, ki vedno čisti stanovanje stare hiše, je hišno posestnico tožila radi zaljenja časti. Stanovanje si je nato ogledala celo mestna komisija in dimnikar, ki pa so vsi ugotovili, da je hiša že strašno stara in da bi morala hišna lastnica popraviti zastareli dimnik, štedilnik in sploh izvesti generalno reparaturo, pa bi stanovanje tako bolj izgledalo. Sodnik je nato hišno posestnico obsodil radi prestopka razzaljenja časti na 50 Din ali en dan zapora in plačilo stroškov.

Prvi maj je praznik dela. Posvetimo ta dan proletarskemu delu!

Schlegelovega morilca v Zagrebu še niso našli. Zaprli so že več oseb, toda prave sledi ni. Te dni so zopet zaprli 14 mlajših ljudi.

Pred volitvijo novega avstrijskega kanclerja. Krščanski socialci so se odločili predlagati dr. Endersa, predariskega deželnega glavarja, za kanclerja. Dr. Enders si je pridobil ugled zlasti s tem, da nastopa z vso odločnostjo proti socialnim demokratom in opozicijo sploh. Dr. Enders je izjavil, da se mora sestaviti nova vlada po njegovi želji. Socialni demokrati so se pogajali še zadnje dni, kjer so branili stanovanjsko zaščito in socialno-politično zakonodajo. Zlasti je treba poudariti, da imajo krščanski socialci namen še bolj poklerikaliti šolstvo in izdelati reakcionarne določbe k zakonskemu pravu. Zato je naravno, da se bori proti takim nameram vsa napredna Avstrija.

Kako brani ljudstvo drugod stanovanjsko zaščito. Industrijski nastavljenjci v Avstriji so že pripravljani na boj proti povišanju najemnin. To, kar so socialisti privolili glede povišanja najemnin, je tako malenkostno napram temu, kar morajo najemniki drugod plačevati, da ni vredno govoriti. Saj znaša 2000 kron — kolikor bi bilo treba letos za vsako predvojno krono plačati, nič več kot 20 grošev ali v naši valuti 1.60 Din. Kdor je pred vojno plačal n. pr. za stanovanje 30 kron, ta bi sedaj moral plačati 48 dinarjev. To bi bile blažene najemnine. Toda Avstriji jih ne nameravajo kar tako molče sprejeti, pač pa se pripravljajo na borbo. Industrijski nastavljenjci so imeli v nedeljo v Soljini dvorani na Dunaju shod, na katerem je bilo več tisoč navzočih, ki so zavzeli najodločnejše stališče napram zvišanju najemnin. Narodni poslanec ter predsednik zveze industrijskih nastavljenjcev v Avstriji, inž. Seidel, je podal referat, v katerem je navedel, da prejema več kot 20% od 40.000 avstrijskih industrijskih nastavljenjcev manj kot 200 šilingov mesečne plače. Polovica jih pa pride na 200 do 400 šilingov. Referent je izjavil: »Izjavljamo jasno in razločno, da bomo z borbo nastopili proti podjetnikom ter od njih plačanih terorskim bandam.«

Na španskem demonstrirajo visokosolci proti Primo de Riveri in zahtevajo republiko. Rivera je pa na primer v Barceloni zaprl vseučilišče do jeseni 1930 in odpustil profesorje iz službe.

Konferenca o reparacijah in vojnih dolgovih v Parizu se bo najbrže odgodila, ker Nemčija zagotavlja, da ne more prevzeti težkih pogojev. Nemčija hoče doseči znižanje obveznosti.

Velvetzajska afera v Londonu. V Londonu so zaprli več policijskih uradnikov, ki so izdajali ukrepe vlade in vojaške načrte neki tujci veseliti. Listi namigavajo, da Rusiji. Poročila pravijo, da postane zadeva mednarodni skandal. — Vohunstvo je epidemija; ponekod zapirajo socialiste in komuniste, ponekod pa državne pradnike.

Andora vežba vojake. V visokih Pireneih, na meji med Španijo in Francijo leži najmanjša evropska republika, ki šteje približno 6000 državljanov in 40 moč močno stražo. Glavno mesto Andora, pravzaprav stara hribovska vas, šteje 600 prebivalcev, ki se preživljajo največ s tihotapstvom iz Španije v Francijo in obratno. Ta deželica si je znala skozi stoletja ohraniti neko samostojnost. Politično zaščito ji nudi Francija, za kar ji plačuje nek mal davček. V cerkvenih zadevah je pa podrejena bližnjemu španskemu škofu. Sedaj pa zahteva španski diktator Primo de Rivera od Andore

nič več in nič manj kakor da morajo njeni možje služiti v španski vojski. Na ta način jih hoče odtegniti tihotapstvu. Andorčani so seveda radi tega silno razburjeni in so takoj protestirali pri svojem zaščitniku, predsedniku francoske republike. Istočasno so pa odredili nekako mobilizacijo svojih sil in spravili skupaj 800 moč broječo vojsko, ki se na livadah poleg mesteca Andore vežba v vojaški umetnosti. Za zanimanjem se pričakuje razrešitev te pravde.

Vpokojenih je bilo 41 ministrov na razpoloženju. Med njimi so tudi: Pribečević, Ivan Pučelj, dr. G. Zerjav, dr. Kukovec, Anton Sušnik, dr. A. Gosar in Davidović. Nekateri ministri na razpoloženju so pa bili razrešeni.

Minister na razpoloženju dr. A. Gosar, ki je tudi član vrhovnega zakonodajnega sveta, je imenovan za izrednega profesorja na visoki tehnični šoli v Ljubljani.

Pretaj Seidel odklikovan. Bivši avstrijski kancler, ki gre sedaj v pozabljnost, je prejel visoko odklikovanje, toda ne od predsednika republike, pač pa od šefa »Cesarju zveste ljudske stranke« — monarhistov — ker je balje g. kancler vedno kazal tendence za zopetno uvedbo monarhije z Habsburgi na čelu. Zato bo postal častni član imenovane stranke. — To pač nikogar ne preseneča.

Pruski konkordat perfecten. Iz Berlina poročajo, da je med prusko vlado in sveto stolico pogodba ali takozvani konkordat sklenjen. Pruska vlada je znala svoje pravice močno varovati. Tako je n. pr. šolsko vprašanje popolnoma izločeno. V glavnem se je v celoti gospodično za dotacijo države cerkvi ter za pravice škofov v njihovih obsejnih škofijah.

Ruska spionka umorjena. V besarabskem mestecu Tiginu, ki leži komaj sto metrov od Dnjepra, meje med Rusijo in Romunijo, je bila najdena umorjena Marija Sirotkina. Baje gre za rusko spionko.

Omejitev priseljevanja v Zedinjene države. Predsednik Hoover predlaga med drugim za kongres, da se kvota za naseljevanje imozemcev zopet zniža. Novi zakon naj bi stopil v veljavo že 1. junija letos.

Reparacijska konferenca v Parizu. Nemčija je dolžna na reparacijah vojnim državam okoli 40 milijard zlatih mark (okroglo 520 milijard Din). Nemčija je obljubila, da plača na leto največ 1650 milijonov in da dolg plača v 27 letih. To bi pomenilo znižanje prvotnega dolga. Upniki pa te ponudbe ne sprejmejo. Verjetno je, da se konferenca odgodi, ker Nemci izjavljajo, da to ni zadnja beseda, da pa so upniki še pretrdi. Vendar se pa trudijo, da bi se konferenca nadaljevala. Odsek namerava zadevo spraviti zopet v plenium. Pa tudi Nemci nameravajo dati še koncesije; niso namreč pričakovali obsodbe za svojo taktiko.

Glad na Kitajskem. Meščanska vojna na Kitajskem, ki jo netižo tuje države v svojem konsum-političnem interesu, je povzročila silen glad. Poleg anarhije, ki jo puščajo vojske za seboj, so prebivalci mnogih pokrajin brez živil in brez semen za setev. Zaradi lakote utegne pomreti nekaj milijonov Kitajcev kljub sodelovanju civiliziranih držav, njih misijonov in bank. Zdi se, kakor da bi se svetovne države bale konsolidacije velike kitajske republike.

Dvnanajst in pol leta leče za bančnega ravnatelja. V Turinu je neki bančni ravnatelj »jaliral« z 10 milijoni in je poleg tega še pomarejal menice. Obsojen je bil na dvnanajst in pol leta leče. To je že nekaj, samo, če ga ne bodo proglasili za umopolnega.

Tudi diplomati ne bodo smeli več piti, tako je odločila ameriška prohibicija in bo odslej zabranjeno tudi poslaništvom tujih držav v Washingtonu, da ne bodo smeli imeti v svojih hišah alkohola.

Tvornica avtomobilov Fiat je podarila papežu lep šest sedežni avtomobil.

Iskaz diskovnega sklada: Za tiskovni sklad je daroval sodrug Korbar Alojz iz Javornika na Gorenjskem 30 Din. Iskrena hvala. Sodrugi, posnemajte!

Poljub.
Oče: »Dečko, ti smrdiš ja po tobaku. Ali si kadil?«
Sinček: »O ne. Mamiča mi je dala poljubček.«

Še danes se vpiši v Cankarjevo družbo!

Lepa Bosanka

cenj lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno blešča lo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Maribor.

Kovačnice pogodb in muškateleca. Mariborska redakcija »Slovenca« že od nekdanj ni slovela radi duhovitosti. Kdor pa zadnji čas, ko je dobila celo akademsko obiležje, čita njene pesniške navdahnjenosti, mora imeti še posebno dobro notranjo drobovje za prebavo. Tako so ocenili naši delavci tudi »Slovenčev« břitno notico o kovačnici pogodb iz onstran Drave, ki bi naj bila, kar pa povemo šele mi, v naši redakciji, kjer vsikdar radi nasvetujemo delavcem, ki iščejo nasvetov. Toda mi vemo za mnogo zanimivejše kovačnice, o katerih bi bilo mnogo umestnejše pisati in si jih bomo ob priliki z ozirom na neumestno izzivanje tudi res bližje ogledali. V to svrhu pa bomo obiskali levi breg Drave in se podali v Melje, kjer se nahaja kovačnica in fabrika muškateleca. Ta muškatelec namreč ni samo žegnan z vodo, ampak tudi s pravim žegnom častitih sotrudnikov. Stori je iz te kovačnice pa bodo Mariborčane očividno mnogo bolj zanimale, kakor one iz desnega brega. . . . Če bo prizadetim to neprijetno, se naj gre do zahvaliti našemu akademsko naobraženemu prijatelju s Koroške ceste.

Bojazt je popadla »Slovenčev« dopisnika, ko je čital v »Delavski Politiki« pesmico Čulkovskega »Ko bi moja veljala«. Najbrže se čuti prizadetega. Kajti vsak zdrav razum lahko spozna, da meni pesnik

pod omenjenimi žurnalisti tiste pokopalske hijene, ki iz največjega ljudskega gorja kujejo svoj kapital in med rodoljubi tiste »tudirodoljube«, ki v svoji takozvani ljubezni do naroda prav nič ne pomišljajo, provocirati na narod največjo nesrečo, ki ga more zadeti, samo da zadoste svoje častihlepnosti in domshavosti. Hvala bogu, da se najdejo tudi med žurnalisti in med rodoljubi res poštene in iskrene izjeme, čeprav so redke. Te pesniku gotovo ne zamerijo. Če takih med »Slovenčevimi« sotrudniki ni, ni pesnik kriv.

Kaj je s stavbo Okrožnega urada? Obljubljalo se je, da se bo takoj po Veliki noči začelo z gradbo Okrožnega urada in Delavske zbornice v Franciskanski ulici, sedaj pa, kakor da je vse zaspalo. Ali se misli zopet začeti z zidanjem šele v oktobru, kakor je že navada v Mariboru? Dolžnost mestne občine, kot soudeleženke je, da stvar čimprej pokrene.

REPERTOAR.

Sreda, 24. aprila, ob 20. uri: »Tat.« Ab. B. Premijera. Gostovanje ge. Vike Podgorske in g. Hinko Nučiča. Četrtek, 25. aprila: Zaprt. Petek, 26. aprila ob 15. uri: »Romeo in Julija.« Dijaška predstava. Gostovanje ge. Podgorske in g. Nučiča v mariborskem gledališču se vrši v sredo, 24. aprila, v Bernsteinovem »Tatu.« Opozorjamo na veliko zanimanje, ki vlada za to predstavo, zato priporočamo nakup vstopnic v predprodaji. Dijaška predstava »Romeo in Julija« v mariborskem gledališču se vrši v petek, 26. aprila, ob 15. (3.) uri popoldne. Cene od 7 do 2 Din.

Zadružništvo.

Razpis nagrad

Konzumnega društva za Slovenijo za deležni mesec 1929.

Za pridobivanje novih članov, za zvišanje prometa, za zvišanje deležnega kapitala

Zadružna založba in Zadružna liga sta prispevali z lepo zbirko leposlovnih in znanstvenih knjig, ki bodo razdeljene v mesecu juliju t. l. onim zadružnikom in zadružnicam, ki bodo v deležnem mesecu (maju) pripomogli k povišanju prometa, k vplačilu novega deležnega kapitala ali za pridobivanje novih članov v podružnicah »Kodesa«.

Število književnih nagrad je neomejeno. Pogoji za dosego nagrad so naslednji:

1. Ako dvigne podružnica promet v tromesečju april—junij 1929 za 10% napram prometu v tromesečju januar—marec 1929, prejmejo vsi člani krajevnega odbora in poslovodja

po 3 knjige.

2. Ako pa se dvigne v istem času promet za 20%, prejmejo člani krajevnega odbora in poslovodja

po 5 knjig.

3. Oni zadružniki in zadružnice, ki pridobe v mesecih maj in junij 5 novih članov Konzumnega društva za Slovenijo, prejmejo

po 2 knjigi.

4. Oni zadružniki in zadružnice, ki pridobe 10 ali več članov, pa prejmejo

po 5 knjig.

5. V onih podružnicah, kjer krajevni odbori in poslovodje zberejo v mesecih maj in junij novega deležnega kapitala skupno za Din 2000, prejmejo člani krajevnega odbora in poslovodja

po 2 knjigi.

6. Kjer pa člani krajevnega odbora in poslovodja zbero za Din 5000 novega deležnega kapitala, pa prejmejo

po 5 knjig.

Deležni kapital mora biti vplačan v gotovini bodisi kot vplačilo na deleže starih ali novih članov.

Dosedanje prometne nagrade se izplačujejo izven teh književnih nagrad.

Tajništvo Konzumnega društva za Slovenijo v Ljubljani.

Krščankosocialna zabloda.

Zgodovina krščanskega socializma o Slovencih se izčrpava v brezuspešnem iskanju ideje, na kateri bi utemeljili svoj pokret. Najprej so se krščanski socialci v nemali za koritativnost, potem za solidarizem, potem za zadružno-družabno ustrojstvo, enkrat so bili Jugoslovani, drugič Samoslovenci, enkrat republikanci, drugič monarhisti. Pred štirinajstimi dnevi so v »Pravici« slovesno izjavili, da ne samo razredni boj zarés eksistira, temveč, da je tudi opravičen in so priznali, da pripada proletarijatu poslanstvo, da preobrazi človeško družbo. Preden je pa pete-

lin trikrat zapeč, oziroma, preden je »Pravica« trikrat izšla, pa so zatajili razredni boj in našli so zopet novo idejo, da je demokracija v zatonu in da ima bodočnost korporativna država. V štirinajstih dneh so torej zopet napravili nov saltomortale.

Na jama življenje gledajo pač z ljubljanskega Golovca. Ker nekatere gospodarsko in politično skrahirane države delajo s svojim narodom eksperimente, vidijo krščanski socialci propast demokracije. Ne vidijo pa, da je v gospodarsko in prosvetno napredujočih državah demokracija ne samo trdno zasidrana, temveč da tu-

di napreduje. Poglejte Belgijo, Dansko, Norveško, Švedijo, Švico in tudi Češkoslovaško ali celo Avstrijo.

Resnica je, da je sodobna demokracija nastala v historični dobi, da je človeško delo in da ima kot vsaka tvorovina človeškega duha in čustev voje hiše. Meščanska demokracija je to, ki garantira vsakomur sicer pravno enakost, ne pa tudi gospodarske enakopravnosti. Historia je nastala in je bila historična potreba, da je meščanska demokracija strla srednjeveški fevdalni in stanovski sistem. Kakor je meščanska demokracija historična tvorba, ko je nastala, bo tudi prešla v višje oblike demokracije, ki ne bo garantirala človeku samoppravne enakosti, temveč tudi gospodarsko enakopravnost. Meščanska demokracija bo propadla, na nje mesto pa prav gotovo ne bo prišla kakšna korporativna cunflarija in morebitni poizkusi se trajno prav gotovo ne bodo vzdržali. Niti v Italiji. Ko je prišel v Italiji fašizem na površje ni imel nikakršne pozitivne ideje. Bil je samo protimonarhističen in protiklerikalčen. Ko pa je fašizem z umori, požigi in nasilstvi prišel na površje in je zadušil vsak svobodni glas, je moral za vsako ceno dobiti svoj oidejo. — In našel je idejo korporativne države. Ta korporativnost seveda precej čudno izgleda, če pa vrhovni fašistični svet sam določa kandidate in potem zastirane volilce prisili, da jih plebiscitarno izvolijo.

Najlepša je pa ta, da znajdejo, da je idejo korporativne države rodila pravzaprav SLS že v vojem ustavnem načrtu leta 1920, torej še preden se pa Mussoliniju sanjalo o korporativni. Mogoče je korporativno državo celo Mussolini prepisal od SLS. Dese tlet so imeli v predalih zopet ta svoj ustavni načrt. Med tem časom so se topli za zakonodajno avtonomijo in za pravo demokracijo, sedaj pa vlačijo iz predalov svoj korporativni ustavni načrt.

Pravijo, da je meščanstvo korumpiralo vrhove v nižave in da se tudi

splošna in enaka volilna pravica ni obnesla. To očitajo tisti, ki so svoja imena dajali na liste meščanske SLS za dekoracijo na mestu, kjer so sigurno propadli. Če so pa bili izvoljeni, so pa odjadrali v meščanski tabar.

Treba med delavci samo več zavednosti in samostojnega mišljenja, pa se bo splošna in enaka volilna pravica že obnesla. Več je bil vreden en Petejan v bivši narodni skupščini, ki je bil izvoljen v boju, kakor pa bi bilo tistih 20 delegatov Delavskih zbornic v korporativnem parlamentu. Splošna in enaka volilna pravica daje proletarijatu možnost, da dobi enkrat večino v državi. — Korporativni sistem pa bi za vedno rezerviral večino kapitala in delodajalcem in je prazno upanje, da bi delegati delavskih pravic kdaj toliko prepričali zastopnike kapitala, da bi laglje vodili pot drug ob drugega.

Čisto napačna je alternativa krščanskih socialcev: ali boljševisko diktaturo, ali korporativno državo. Demokracija zametava to kakor ono, gotovo pa korporativni državi ne daje prednosti.

Izkušnja uči, da se v takih nenormaliziranih časih ravno najbolj neumne in škodljive ideje prej razširijo med manj razsodno maso. Zaradi tega je ta škodljivi korak »Pravice«, ki ga moramo smatrati za nepremišljenega in neresnega, treba tem bolj odločno zavrniti.

Ne bodite torej, tovariši okoli »Pravice«, nervozni in malodušni. Ideja demokracije se še ni izživela v gospodarsko in kulturno višje stoječih narodih, tem manj pri nas. Prekličite zadnje svoje izjave in priznajte načelo demokracije, ki utemeljuje pravno in gospodarsko svobodo in enakopravnost.

»Pravica« je včasih bolj radikalna — v besedah. — Podira malike, nje ogenj je pa le ogenj od slame, ki daje velik plamen, pa malo pepela in še manj toplote. Boljše bi bilo nekoliko manj radikalnosti, pa več vztrajnosti in nepopustljive doslednosti.

Prav nič Vas ne stane

ako si ogledate letošnjo bogato zalogo vsevrstnega spomladanskega in letnega manufakturnega blaga pri tvrdki

L. ORNIK, Koroška cesta 9

Velika izbira prekrasnih desenov za obleke in plašče pravkar dospele iz največjih angleških in čeških tovarn. Vsled tega so tudi umevne **NAJNIŽJE CENE** kljub plačilnim olajšavam.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38 Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okušno pečivo v polni težji. Ozirajte se pri zahtevanju pečiva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih pečiva na savarovalno znamko D. P.

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

MALA NAZVANILA.

Važno za vse!

Vsakovrstna popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, dvokoles in motorjev, emajliranje in poniklanje. Shranjevanje dvokoles in motornih koles brez zimo, vse to nudi in izdeluje mehanična delavnica

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
Tattenbachova ulica 14.

Tvornica štampiljk
in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radiowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk. 3,80; Radio-technisches Lexikon, Mk. 3,60; Wo steckt der Fehler? Mk. 4.— zastonj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnico.

I^a gonilne Jermene

za mline, žage in tovarne v vsaki širini dobavlja in ima v zalogi po najnižji dnevni ceni Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,
Maribor, Vošnjakov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Kovčki za potovanje,

torbice iz usnja, listnice, denarnice, gamaše, nahrbtniki v veliki izbiri in po najnižji ceni pri Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.